

Motion till riksdagen 2019/20:2830

av **Ulf Kristersson m.fl. (M)**

En utrikespolitik utifrån svenska intressen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges utrikespolitik ska utgå från svenska intressen och värden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fördjupa det regionala samarbetet mellan länderna i norra Europa och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att använda samarbetet mellan de nordeuropeiska länderna som bas för att integrera såväl likasinnade, exempelvis Storbritannien och Nederländerna, som stater i grannskapet vilka i dag står utanför EU och Nato och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fördjupa försvars- och säkerhetspolitiken i Europa och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en EU-gemensam Magnitskijlagstiftning och om detta inte lyckas gå vidare med nationell lagstiftning samt samarbete med likasinnade och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska förnya och modernisera FN och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fokusera på etablerade samarbeten för nedrustning och icke-spridning av kärnvapen samt upprätthålla förbuden mot massförstörelsevapen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en svensk Kinastrategi bör komma på plats för att samlat kunna hantera både risker och möjligheter med Kinas växande inflytande och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsatta satsningar på Sveriges försvar bör ske och behovet av ett svenskt Natomedlemskap för att kunna möta säkerhetshotet från Ryssland och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att i Sverige skapa ett s.k. Nato Center of Excellence för Rysslandsforskning och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU bör agera för att upprätthålla sanktionerna mot Ryssland och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör bidra till en fredlig lösning av pågående konflikter i Mellanöstern genom multilaterala organisationer, i första hand EU men även FN, och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska återuppbygga goda relationer med Israel och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU gemensamt bör agera för att lagföra de personer som rest från Europa till framför allt Syrien och Irak för att bli IS-terrorister och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att enprocentsmålet omformuleras till en fyraårig biståndsram med tydligare måluppföljning och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fokusera biståndet till färre sektorer utifrån tre kriterier gällande effektivitet, svenska intressen och svenska kunskaper och tillkännager detta för regeringen.

Inriktningen för svensk utrikespolitik

Sveriges utrikespolitik ska utgå ifrån svenska intressen. I arbetet med att tillvarata dessa intressen ska våra gemensamma värderingar om mänskliga fri- och rättigheter, demokrati, rättsstat samt marknadsekonomi alltid vara vägledande. Dessa värderingar kräver inga enskilda strategier, utan ska genomsyra all svensk utrikespolitik.

Det allra mest grundläggande intresset för Sverige är landets och befolkningens säkerhet. För detta är handlingsfrihet och självständighet grundbultar, likaså den svenska demokratin. Vi ska säkra vårt sätt att leva och att vara. Kränkningar av det svenska territoriet, regelrätta aggressioner och krig är de mest uppenbara hoten mot vår säkerhet. Även hot om våld och påverkansoperationer kan begränsa vår självständighet och frihet. Ytterst garanteras Sveriges säkerhet av den svenska försvarsmakten och de försvarssamarbeten som vi frivilligt har ingått med andra stater. Vi varken önskar eller kommer ha förmåga att konkurrera med stormakterna vad gäller att på egen hand utveckla militär kapacitet. Sverige måste i stället skapa säkerhet tillsammans med andra länder som har liknande intressen och värderingar.

Utrikespolitiken spelar också en självklar roll för att främja vår säkerhet, i synnerhet för ett land som Sverige. Genom idogt diplomatiskt arbete är det möjligt att bygga allianser samt förebygga och förhindra konflikter. Det sker bilateralt, alltså i direkta relationer med andra stater, men också multilateralt genom internationella organisationer. Sveriges säkerhet främjas av en stark, regelbaserad världsordning som befästs genom dessa relationer och organisationer, eftersom den internationella arenan saknar våldsmonopol och ytterst är laglös. Att Sverige är ett förhållandevis litet land innebär också att vårt förtroendekapital är en av våra absolut mest värdefulla tillgångar inom utrikes-

politiken. Våra diplomatiska förbindelser ska vara långsiktiga. Vi ska agera förutsägbart, balanserat och transparent.

Sveriges säkerhet främjas av att fler människor lever i frihet och att fler länder är demokratiska och jämställda. En värld med fler liberala demokratier skulle också vara en säkrare och rikare värld för Sverige och den svenska befolkningen, liksom för världens övriga befolkning. Med detta sagt är mänskliga rättigheter och demokratisk utveckling också ett mål i sig självt, och inte bara ett medel för att uppnå säkerhet och välbefinnande. Krig, konflikt och förtryck utsätter människor för obeskrivliga fasor. Individen har omätbart egenvärde och oavhålliga fri- och rättigheter som bäst tillgodoses genom demokratin och dess institutioner, även om modellen är långt ifrån perfekt. I det utrikespolitiska arbetet för demokrati och frihet är, med andra ord, det svenska intresset och de svenska värderingarna tätt sammanflätade.

Ytterligare ett intresse för Sveriges utrikespolitik är vårt gemensamma välbefinnande. Svensk konkurrenskraft, innovation och handel är en förutsättning för jobb och tillväxt. Det är ett självändamål att ett litet och exportberoende land, som i stort sett bara kan konkurrera med kvalitet, försvarar dessa strategiska intressen. Då krävs samarbete med andra länder. Sverige ska möta omvärlden med nyfikenhet, ödmjukhet och tillförsikt; det betyder dock inte att vi är aningslösa eller att vi tolererar intolerans. Utrikespolitiken ska bidra till att värna marknadsekonomin och till att öka utbytet av varor, tjänster och idéer. Det bygger såväl välbefinnande som kunskap. Handel kan vara, men behöver inte vara, ett nollsummespel. Genom breda och moderna frihandelsavtal, samt genom samarbeten såsom Europeiska unionen, skapas förutsättningar för ökat välbefinnande och fler jobb både i vårt eget land och i andra länder.

Sveriges utrikespolitik är också tätt sammanflätad med EU:s och ska formas gemensamt inom EU-samarbetet. Genom att fördjupa utrikes-, försvars- och säkerhetspolitiken kan vi starkare möta en orolig omvärld. Genom EU kan Sverige också få en starkare internationell röst.

En värld i förändring

Världen upplevs fortsätta krympa. Det går snabbare och lättare att samarbeta och handla över jorden, samtidigt som utmaningar i en globaliserad värld allt oftare påverkar oss här hemma. Under 1800-talet samt 1900-talets första hälft bidrog framför allt industrialiseringen till denna utveckling. Under de senaste decennierna har i stället större och mer lättillgängliga informationsflöden revolutionerat våra möjligheter att interagera med varandra. Internet är kanske det allra bästa exemplet. Denna utveckling är i grunden positiv.

När världen krymper, ökar betydelsen av mellanstatliga relationer. Målkonflikterna tenderar att bli allt fler och allt mer komplexa. I en sådan värld behöver Sveriges utrikespolitik ha konkreta utgångspunkter. Därför är det centralt att utrikespolitiken utgår ifrån svenska intressen.

Bland de viktigaste utgångspunkterna är skiftande globala maktbalanser, befolkningsökning och fortsatt urbanisering, klimatförändringar, utveckling av artificiell intelligens och annan teknik samt hot mot demokratin.

Den strategiska rivaliteten mellan Kina och USA, och stormakter såsom Indien och Ryssland, kommer att prägla mycket av den globala säkerhetspolitik och stabiliteten. Hur dessa relationer utvecklas kommer även att påverka Europa i betydande utsträckning. Tyskland, Frankrike, Storbritannien och Japan kommer att förbli viktiga aktörer, men

deras globala förmåga och tyngd kommer i relativa termer att fortsätta krympa. Masskommunikation och global handel kommer sannolikt att påverka hur stora länder såsom Indonesien, Brasilien, Nigeria och Turkiet agerar på den globala scenen. Det är ett faktum att väst inte längre har monopol på globala institutioner, standarder, normer samt investeringar och innovation.

År 2050 uppskattas jordens befolkning ha ökat till nästan 10 miljarder människor. Ökningen kommer dock inte vara jämnt fördelad; i Afrika förväntas befolkningen fördubblas från cirka en till två miljarder människor, medan befolkningen kommer minska i Europa och Östasien. Samtidigt blir jordens befolkning allt äldre. En av fem förväntas vara över 60 år gammal år 2050 och medellivslängden ökar. De allra flesta kommer att vara läskunniga.

Urbaniseringen av jordens befolkning fortsätter. Sedan 1950-talet har en allt mindre andel av jordens befolkning varit bosatt utanför städerna. Antalet megastäder, alltså städer med en befolkningsmängd om över 10 miljoner, uppgick till 29 stycken år 2015; den siffran kommer förmodligen att öka kraftigt. Det kan potentiellt skapa nya maktcentra och nya slags grunder för internationellt samarbete.

Klimatförändringarna är globala, men drabbar de redan utsatta allra värst. Jordens medeltemperatur kommer med största sannolikhet att fortsätta stiga, även om vi lyckas minska de globala utsläppen genom ett mer kraftfullt internationellt samarbete. Den globala uppvärmningen innebär att översvämningar, torka och stormar blir mer intensiva och mer vanligt förekommande. Det riskerar i sin tur att bidra till instabilitet och i värsta fall konflikt. Störst inverkan förväntas klimatförändringarna dock att ha på jordbruket och länder som inte har diversifierat sin ekonomi kan bli särskilt sårbara. Att genomföra klimatanpassningar av till exempel städer och infrastruktur förväntas bli dyrt, men att inte göra dessa anpassningar kan bli ännu dyrare. Efterfrågan på – och kampen om – resurser såsom förnybar energi och vatten kommer fortsätta att öka. Andra resurser, vilka tidigare var högt värderade, kommer minska i betydelse. Det kommer att rita om den geopolitiska spelplanen. Sannolikt kommer länder som fokuserat på grön teknik och innovation att ligga bättre till än de länder som traditionellt byggt sin ekonomi på export av fossila råvaror.

Utvecklingen av artificiell intelligens (AI) och automatisering kan förändra vår vardag och våra ekonomier i grunden. Arbeten som tidigare bara kunde utföras av människor, kommer i stället att kunna utföras av robotar. System och sammanhang som tidigare var svåra att överblicka kan optimeras genom AI och superdatorer, och det är bra att resurser på så sätt kan utnyttjas mer effektivt. Samtidigt riskerar den tekniska utvecklingen att slå hårt mot dem som förlorar sina jobb. Omställningar har skett förut och vi vet av erfarenhet att de i slutändan bidrar till fler arbetstillfällen. Likväl bör omställningen hanteras med stor varsamhet, för att inte människor ska drabbas orimligt hårt eller förpassas till utanförskap. Den tekniska utvecklingen kan också leda till att staten behöver nya eller förändrade modeller för beskattning, omfördelning av resurser och utbildning. Den ökade tillgången på information, stora dataflöden och virtuella världar kan kräva helt nya typer av internationella samarbetsformer.

Vidare ser vi hur demokratin utmanas. Det är allvarligt. Organisationen Freedom House har, i sitt årliga demokrati-index, sett en global försämring av såväl politiska rättigheter som medborgerliga friheter under de senaste 13 åren, från 2005 till 2018. Den optimism som präglade världen efter Berlinmurens fall, och även i viss mån efter den arabiska våren, har sinat. Även i etablerade demokratier inom Europa har utvecklingen gått åt fel håll. En viktig insikt är att den demokratiska utvecklingen inte

kan tas för given, och inte heller demokratin. Uppfattningen om att det är omöjligt att rulla tillbaka demokratiska reformer när de väl genomförts är felaktig.

Gränsöverskridande organiserad brottslighet och terrorism utgör också hot mot det demokratiska styrelseskicket och den internationella ordningen. Våld inskränker människors frihet och hämmar den mänskliga utvecklingen. Under de senaste tio åren har den gränsöverskridande organiserade brottsligheten blivit mer diversifierad och globaliserad. Antalet terroristattacker är fortfarande högt globalt, även om de minskat kraftigt sedan 2014 års nivåer.

Beroende på vårt förhållningssätt, kan dessa trender komma att utgöra både möjligheter, utmaningar och problem. Vi är övertygade om att människan – med hjälp av sin uppfinningsrikedom, samarbetsförmåga och beslutsamhet – kommer att kunna se möjligheterna och vända motgång till framgång.

Nationellt säkerhetsråd

Ledningen av Sverige måste organiseras så att det speglar den komplexa hotbild och de risker som vi möter i dag. Vi måste ta hänsyn till att samhället förändras och blir både mer komplext och sårbart. Det är nödvändigt för att värna svenska intressen.

Därför behöver Sverige ett riktigt nationellt säkerhetsråd. Inte minst skandalen på Transportstyrelsen år 2017 och tsunamikatastrofen 2004 pekar på svagheter i Sveriges förmåga till nationell krishantering. Rätt information nådde inte rätt personer i rätt tid. Det var en varningsklocka. Därför vill Moderaterna skapa ett nationellt säkerhetsråd, med placering i Statsrådsberedningen, som ska säkerställa att frågor utan naturlig hemvist i ett enskilt departement inte faller mellan stolarna.

Det nationella säkerhetsrådet ska utgöra den centrala statliga krisledningsorganisationen och vara knutpunkt i frågor som rör rikets säkerhet i bred bemärkelse. Vidare ska säkerhetsrådet se till att strategiska frågor som inte har en naturlig hemvist i ett enskilt fackdepartement fångas upp och bereds på ett adekvat sätt. Säkerhetsrådet ska ledas av statsministern och bestå av för dessa frågor relevanta statsråd, i grunden utrikes-, försvars-, finans- och justitieministrarna.

Ökat samarbete i Sveriges närområde

Ett fördjupat nordeuropeiskt samarbete är av godo och ökar våra möjligheter att göra skillnad i en värld där utvecklingen inte alltid går åt rätt håll. Säkerhetsläget i Sveriges närområde har försämrats, framför allt till följd av ett mer hotfullt Ryssland. Det är en viktig anledning till att Sverige bör ta ett förnyat och samlat grepp för ökat samarbete med likasinnade och de vi delar intressen med i närområdet och runt Östersjön. Ett tätare nordeuropeiskt samarbete måste inriktas på de områden där vi har mest att vinna på fördjupad samverkan och där vi möter de största hoten och riskerna – i första hand säkerhet, miljö och handel. Den långsiktiga ambitionen bör vara att i ökad utsträckning inrikta samarbetet på samordning och genuin arbetsfördelning. Vi är alla små länder, och vi behöver koordinera oss allt bättre för att få ut maximal effekt.

Multilaterala samarbeten är, tyvärr, i dag under hårt tryck på många fronter. Vi måste värna, reformera och utveckla de etablerade samarbetena – både större såsom EU

och FN, men också nordeuropeiska samarbeten. Det existerar i dag ett antal regionala samarbetsforum i norra Europa.

På det militära och säkerhetspolitiska området finns Nordefco, där de nordiska länderna samarbetar kring allt från övningar till försvarsindustri och internationella insatser. Sverige är också medlem av den brittiskledda snabbinsatsstyrkan Joint Expeditionary Force (JEF) där nordiska och baltiska länder samverkar med Storbritannien och Nederländerna. Den nordliga gruppen (Northern Group) är ytterligare ett lite bredare samarbetsformat på försvars- och säkerhetsområdet, där de nordiska och baltiska länderna plus Storbritannien, Tyskland, Polen och Nederländerna ingår.

Inom gruppen Nordic-Baltic Eight (NB8), som inkluderar de nordiska och baltiska länderna, hanteras en rad olika regionala frågor på olika politiska nivåer och mellan nationella expertmyndigheter. NB8 var från början ett initiativ som togs av Nordiska rådet efter Berlinmurens fall för att integrera de baltiska länderna i de europeiska strukturerna. Inom EU finns i dag även ett formaliserat samarbete inom finanspolitiken kallat The New Hanseatic League, där de nordiska och baltiska länderna samt Nederländerna ingår. Denna grupp driver frågor där det finns en nordeuropeisk samsyn som exempelvis frihandel och en stram finanspolitik.

Utöver Natos huvuduppgifter fungerar alliansen också som en regional plattform för försvarsplanering och särskild expertis. De baltiska länderna har alla så kallade Centers of Excellence, vilka fungerar som nav och kunskapscentrum i en viss fråga. Sverige är i dag medlem i två av dessa center, i egenskap av partnerland till Nato. Estland har till exempel ett centrum som är specialiserat på cybersäkerhet. Finland å sin sida har ett snarlikt centrum för hybridkrigföring, men som varken har Nato eller EU som huvudman.

Miljö och klimat är kanske det mest naturliga området att fördjupa samarbetet inom, eftersom problemen får gränsöverskridande konsekvenser. Östersjön är vårt gemensamma innanhav, och för det måste vi ta gemensamt ansvar. För Sverige, som har en lång kustlinje mot Östersjön, är detta särskilt viktigt. Genom att samverka mer kan vi på ett bättre sätt sätta in åtgärder där de bäst behövs och gör störst nytta. EU har exempelvis en egen Östersjöstrategi (EUSBSR) vars huvudmål är att rädda havsmiljön, länka samman regionen och öka välståndet. Det arbetet bör fortsätta.

Läget i Arktis bör ägnas särskild uppmärksamhet. Regionala samarbeten som Arktiska rådet och Barentsrådet kommer fortsatt att vara angelägna, främst av två anledningar. Dels kommer den allra nordligaste regionen att växa i betydelse, både ekonomiskt och som en säkerhets- och miljöpolitisk riskzon. Dels ingår Ryssland i dessa råd, vilket gör det möjligt att föra dialog kring en rad olika konkreta frågor som berör alla länder i regionen. Samtidigt kan det inte uteslutas att det kommer vara nödvändigt att finna andra forum än dessa råd för att diskutera till exempel säkerhetspolitiska frågor som rör Arktis.

Moderaterna anser att existerande samarbeten bör breddas, som den nordliga gruppen eller The New Hanseatic League, till att inkludera flera områden eller att skapa mer informella nätverk där frågor bereds inför viktigare möten inom till exempel EU. Båda dessa alternativ kan dessutom vara mer ändamålsenliga för att fördjupa det multilaterala samarbetet med länder som är mer skeptiska till nya samarbeten, såsom Tyskland och Polen.

Slutligen bör det poängteras att det fördjupade regionala samarbetet inte ska ses som ett slutet kärl, utan i stället en kraftfull plattform varifrån vi kan skapa allianser med likasinnade och även stödjande länder i vårt närområde som behöver stöd för att kunna

värja sig från påtvingat inflytande från större auktoritära stater. I det första fallet kan det handla både om att bibehålla samarbetet med Storbritannien och om att skapa en dialog med andra viktiga länder som Frankrike och Italien för att skapa förståelse för vår position och hitta gemensamma förhållningssätt till framtidsutmaningar. I det andra fallet handlar det om att stödja länder som till exempel Ukraina eller Georgien att kunna värna sin självständighet och ge dem långsiktiga möjligheter att en dag kunna bli EU-medlemmar, men även om att kunna stödja stater i Europas södra grannskap för skapa stabilitet som ytterst även gagnar Sverige.

Vidare bör Sverige värna internationella forum såsom Europarådet och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). Europarådets historia av att vara en garant och ett skydd för de mänskliga rättigheterna innebär också ett betydande ansvar för att tillse att institutionen även i framtiden skall kunna förbli detta. Därför är det olyckligt och allvarligt att Ryssland åter blivit fullvärdig medlem i Europarådet.

USA och den transatlantiska länken

Sverige är en självklar del av den europeiska värdegemenskapen. Samtidigt är vi också del av en bredare västlig gemenskap som binder samman Europa med framför allt USA, men även med länder såsom Kanada, Australien och Nya Zeeland samt Japan. Gemenskapen bygger på samsyn bland annat vad gäller mänskliga fri- och rättigheter, demokrati, rättsstatens principer samt marknadsekonomi. Detta är en gemenskap som Sverige bör vara stolt över att tillhöra och som bör vårdas, särskilt i en snabbt föränderlig omvärld.

USA är en av våra allra främsta samarbetspartners. Den transatlantiska länken är grundläggande för Sveriges och Europas säkerhet; bara USA har de militära förmågor som krävs för att avskräcka eventuell aggression mot Europa. Det faktum att våra gemensamma värderingar är långt ifrån självklara på det globala planet understryker också vikten av en fortsatt stark transatlantisk länk. Denna länk bör därför ses i ett mer långsiktigt perspektiv än det som är kopplat till USA:s nuvarande administration. För Sverige är det självklart inte önskvärt att USA pendlar mot isolationism och protektionism; det försvagar i slutändan den regelbaserade världsordningen. Den uttalade avsikten att lämna Parisavtalet, nedrustningsavtal och FN-samarbeten är likaså beklaglig. Samtidigt är den transatlantiska länken alltför värdefull och välförankrad för att på allvar kunna ifrågasättas av utvecklingen hittills.

Troligast är att USA kommer fortsätta vara en global maktfaktor under kommande decennier och fullgöra sina internationella åtaganden, såväl säkerhetsmässigt som ekonomiskt. Sverige bör vara bland de länder som visar en reell ambition att stötta dessa åtaganden. Moderaterna har tydligast uttryckt detta i och med sitt stöd för ett svenskt Natomedlemskap. En förstärkning av Sveriges och EU:s förmåga att hantera säkerhetsutmaningar i närområdet vore ytterligare ett viktigt bidrag till en rimligare transatlantisk fördelning.

USA är en av Sveriges största exportmarknader – större än vad många EU-länder är. Sverige investerar även i USA; för perioden 2012–2017 var Sverige på 14:e plats vad gäller utländska direktinvesteringar. Därför vore det bra för Sverige om ett brett och modernt frihandelsavtal mellan EU och USA kom på plats. Ett sådant avtal skulle inte bara bidra till fler jobb och ökat välstånd, utan också till en stärkt transatlantisk länk. Det har också potential att skapa nya globala standarder vad gäller till exempel miljöskydd, då det omfattar världens två största ekonomier. Förhandlingarna om ett frihan-

delsavtal mellan EU och USA har tyvärr avstannat. Sverige ska vara en stark röst för fortsatta förhandlingar och ett komplett avtal. Även om framtiden för ett frihandelsavtal mellan EU och USA i dagsläget är osäker, kan vi konstatera att de långa förhandlingarna om ett avtal mellan EU och Kanada till slut blev framgångsrika.

USA står för mer än en fjärdedel av världens totala investeringar i forskning och utveckling. Det är störst andel av alla enskilda länder och en större andel än EU-ländernas samlade investeringar. Svensk utrikespolitik ska möjliggöra nya och stärkta partnerskap med USA inom forskning och utveckling, framför allt inom det privata näringslivet. För att vi ska kunna dra nytta av utvecklingen med framför allt artificiell intelligens behöver Sverige ta del av internationell spetskompetens och utveckla egen kompetens.

EU som utrikespolitisk aktör

Europasamarbetet är avgörande för fred och frihet i vår del av världen samt för vårt gemensamma välbefinnande. Men EU är också Sveriges viktigaste utrikespolitiska plattform. Genom Europasamarbetet kan Sverige påverka omvärlden och främja våra intressen globalt på ett sätt som vi aldrig hade haft möjlighet till på egen hand. Moderaterna ska vara en kraft för ett enat Europa, så att vi även framöver kan lösa gränsöverskridande problem tillsammans och stärka vårt inflytande i omvärlden.

För att verkligen dra nytta av detta instrument krävs att Sverige bedriver en aktiv politik för att påverka EU:s ställningstaganden, och därefter att EU bedriver en aktiv politik för att påverka sin omvärld. I det arbetet ska Sverige bidra till att Europa oftare och tydligare än i dag talar med en röst i internationella sammanhang.

EU står inför allvarliga utmaningar och problem. Den globala konkurrensen hårdnar och den regelbaserade världsordningen ifrågasätts. Ingen medlemsstat, inte heller de största, kan på egen hand möta dessa utmaningar eller ta vara på möjligheterna. Allt tyder på att den globala maktförskjutningen bort från Europa kommer att fortsätta. Ett perspektiv på detta är att inget enskilt EU-land kommer att vara bland världens största ekonomier år 2050 om den nuvarande utvecklingen fortsätter.

Utrikes- och säkerhetspolitiken har inte varit en drivande kraft för europeisk integration och är ett område som förhållandevis sent har lagts till EU-samarbetet. Det talar emellertid för att det finns stor utvecklingspotential. År 2016 antogs den globala strategin för EU:s utrikes- och säkerhetspolitik; strategin signalerar en ambitionshöjning och understryker vikten av att samarbetet på försvarsområdet förstärks samt att Europa investerar mer i sin egen säkerhet. Ett större europeiskt ansvarstagande betonas även alltmer av många regeringar. Medlemsstaternas relativt begränsade engagemang i processen för strategins framtagande visar dock på behovet av en tydligare grund som kan vägleda det gemensamma agerandet i utrikes- och säkerhetspolitiken.

Den fördjupning av EU:s utrikes- och säkerhetspolitik som Moderaterna på grund av omvärldsläget menar är nödvändig, bör fokusera på frågor där det inte är realistiskt att medlemsstaterna agerar enskilt eller ta vid när andra mellanstatliga samarbeten kommer till korta. Fördjupningen ska ta fasta på Europasamarbetets inneboende styrkor. Sveriges inflytande i fördjupningsarbetet kan bli särskilt stort om vi i möjligaste mån prioriterar svenska intressen som vi också delar med EU i stort, till exempel migration, handel, klimat och terrorismbekämpning.

EU och dess medlemsstater utgör världens största ekonomi, likaså världens största handelspartner och biståndsgivare. Den styrkepositionen måste användas mer strategiskt och aktivt för att främja medlemmarnas intressen internationellt. Genom handels- och biståndspolitiken kan EU bidra till fred och stabilitet i närområdet samt främja mänskliga rättigheter runt om i världen. Kina och Ryssland är ytterligare två tydliga exempel på där medlemsstaterna måste gå samman i ett gemensamt förhållningssätt, eftersom de på egen hand svårligen kan hantera dem.

EU:s grannskapspolitik och det östliga partnerskapet ska fortsatt vara centrala svenska prioriteringar i EU-politiken. Grannskapspolitiken och det östliga partnerskapet främjar demokrati, grundläggande friheter och rättsstatsprincipen i närområdet. Målet är att skapa välstånd och säkerhet, men också att förhindra irreguljär migration samt bekämpa människosmuggling och terrorism.

Fördjupa försvars- och säkerhetspolitiken

I en allt mer osäker omvärld måste de europeiska länderna ta ett större ansvar för Europas säkerhet. EU:s fördjupade försvarssamarbete inom ramen för bland annat det permanenta strukturerade samarbetet (PESCO) och den europeiska försvarsfonden har potentialen att stärka både de enskilda medlemsländernas försvarsförmåga och EU:s försvarsförmåga som helhet. Sverige har goda möjligheter att spela en viktig roll i utformandet av det europeiska försvarssamarbetet – vi har en försvarsindustri som ligger i framkant, försvarsforskning i världsklass på många områden och en strategiskt väl utvecklad underrättelseverksamhet. Detta förutsätter emellertid ett mer aktivt engagemang i de projekt och frågor som Sverige driver. Sverige måste även bli bättre på att ha dialog och skapa allianser med likasinnade länder eller länder där våra intressen sammanfaller.

Sverige bör skapa en agenda med tydliga prioriteringar för hur vi vill att samarbetet ska utvecklas och hur Sverige kan ta del av de resurser som finns allokerade. Parallellt med detta måste Sverige skapa en ändamålsenlig struktur med alla relevanta aktörer inklusive försvarsindustrin som långsiktigt kan driva Sveriges intressen.

Nato är garanten för att den rådande säkerhetsordningen upprätthålls i Europa och är det enda försvarssamarbetet som på allvar stärker Sveriges säkerhet. Europasamarbetet kan dock utgöra ett viktigt komplement till Nato.

Krisberedskap är ett område där EU kommer att satsa allt större resurser. Det gäller till exempel civilskyddsmekanismen som syftar till att stärka den gemensamma förmågan. Den hjälp Sverige tog emot från andra europeiska länder under skogsbränderna sommaren 2018 var till stor del tack vare civilskyddsmekanismen. Sverige bör bejaka ett utbyggt krisberedskapssamarbete, bland annat för att kunna hantera effekterna av klimatförändringarna.

Inrätta en EU-gemensam Magnitskijlagstiftning

USA införde som första land i världen så kallad Magnitskijlagstiftning år 2012, som reaktion på att den ryske juristen Sergej Magnitskij fängslats och dödades i ryskt häkte efter att ha avslöjat korruption. Detta har därefter blivit ett samlingsbegrepp för lagstiftning som möjliggör sanktioner, till exempel genom att frysa bankkonton och neka inresa, mot individer som begått allvarliga människorättsbrott och deras medhjälpare.

Redan i dag kan EU införa sanktioner mot individer i syfte att försvara mänskliga rättigheter. Att medlemsstaterna upprättar gemensamma sanktioner ger ökad diplomatisk tyngd. EU:s sanktioner måste enligt det nuvarande regelverket dock vara del av ett större sammanhang och har i huvudsak geografisk inriktning. Att införa sanktioner mot individer på grund av enskilda händelser, som fallet Magnitskij, har visat sig vara svårare med nuvarande regelverk. EU bör därför inrätta en gemensam Magnitskijlagstiftning. En process för detta har påbörjats, men om den inte fullföljs bör Sverige införa en nationell Magnitskijlagstiftning. Skulle inte en EU-gemensam Magnitskijlagstiftning bli verklighet bör Sverige, utöver att införa en nationell lagstiftning, även söka samarbete med andra likasinnade länder för att driva frågan om att införa Magnitskijlagstiftning. Detta samarbete bör även inkludera relevanta länder som står utanför EU som Norge och Island.

En realistisk utvidgningspolitik

EU:s utvidgning i flera steg från sex till i dag 28 medlemsländer har varit avgörande för Europas fred, säkerhet och välbefinnande. De senaste utvidgningarna med tidigare kommunistiska länder i Central- och Östeuropa är kanske det tydligaste exemplet på hur EU tillsammans med Nato varit en drivkraft för positiv förändring.

Utvidgningsprocessen ska baseras på stränga villkor, och varje land ska utvärderas utifrån de konkreta resultat som uppnås. Anslutningsförhandlingar är med andra ord inget självändamål. Det centrala är vad medlemskapet innebär i praktiken och den reformprocess som sker på vägen dit. Dessa reformer, framför allt vad gäller demokrati och rättsstat, måste även komma medborgarna i kandidatlandet till del. Här är det viktigt att EU använder sig av erfarenheter från tidigare utvidgningsprocesser. En lärdom är att kontrollen av att villkoren verkligen är uppfyllda måste skärpas.

Ansvar i utvidgningsprocessen är ömsesidigt mellan EU och kandidatlandet. EU ska upprätthålla ett trovärdigt utvidgningsperspektiv. Samtidigt är det upp till kandidatlandet att genom uthålliga reformer bevisa att EU:s ansträngningar – med bland annat ekonomiskt stöd – inte är förgäves.

Turkiet lever inte längre upp till de förväntningar som EU har rätt att ha i en utvidgningsprocess, främst på grund av landets allvarliga tillbakagång gällande demokrati och rättsstat. Under dessa förutsättningar är det inte meningsfullt att fortsätta förhandlingarna om ett medlemskap. Det innebär inte att EU vänder Turkiet ryggen; det är av stor vikt att dialog och samarbete fortsätter i frågor om exempelvis handel och migration. De båda parternas starka ekonomiska band ska fortsatt värnas. EU bör fortsätta stödja det civila samhället, människorättsförsvare och journalister i Turkiet samt värna turkiska studenters tillträde till europeiska universitet.

På västra Balkan är utvecklingen delvis en annan. Flera länder har tagit viktiga steg mot medlemskap, även om det återstår avsevärt arbete. Utvecklingen på västra Balkan har direkt inverkan på vår egen säkerhet. EU måste behålla en ledande och aktiv roll i kontakterna med länderna i regionen. Ett trovärdigt medlemskapsperspektiv är i det sammanhanget centralt. Om EU inte upprätthåller det ger vi andra aktörer, som inte delar våra värderingar, större inflytande. Europasamarbetet ska fortsatt vara öppet för de europeiska länder som uppfyller våra högt ställda krav på demokrati, rättsstat och marknads ekonomi.

Effektivisera beslutsfattandet inom utrikes- och säkerhetspolitiken

Enhällighetskravet för beslut i utrikes- och säkerhetspolitiska frågor har i vissa fall omöjliggjort EU-agerande när en enskild medlemsstat – mot de övrigas vilja – satt sig på tvären. En internationell aktörs trovärdighet är ofta avhängig dess förmåga att reagera snabbt och konsekvent på internationella kriser och händelser. Med en effektivare beslutsordning skulle EU ges förutsättningar att inom rimlig tid besluta om till exempel sanktioner, mänskliga rättigheter i internationella forum och civila operationer. Kvalificerad majoritet som beslutsförfarande skulle även kunna stärka EU:s motståndskraft, genom att skydda medlemsstaterna från riktat tryck utifrån i försök att splittra. För beslut som har militära eller försvarsmässiga konsekvenser bör dock enhällighetskravet kvarstå.

Beslut med kvalificerad majoritet är EU:s normala beslutsförfarande. Det används bland annat inom handelspolitiken trots att det finns olika nationella ekonomiska intressen. Även inom de många andra politikområden som inte omfattas av enhällighetskrav väljer medlemsstaterna ofta att ändå fatta beslut med enhällighet. Möjligheten att i stället fatta majoritetsbeslut gynnar dock framväxten av en kompromisskultur och ger mer utrymme för diskussion samt pragmatiska lösningar.

En övergång till kvalificerad majoritet för beslut i vissa utrikes- och säkerhetspolitiska frågor (såsom sanktioner, mänskliga rättigheter i internationella forum och civila operationer) kräver ingen fördragsändring. Däremot behöver samtliga medlemsstater ge klartecken till den nya beslutsordningen. Sverige bör tillsammans med bland annat Tyskland och Frankrike, vilka båda har uttryckt sig positiva till en sådan förändring, vara pådrivande för att så blir fallet. Moderaterna vill dock inte att EU på några ytterligare områden där det i dag krävs enhällighet ska övergå till kvalificerad majoritet som beslutsmodell.

Stärk den europeiska utrikestjänsten

Den europeiska utrikestjänsten (EEAS) har fortfarande inte den tyngd i den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken som den borde och skulle kunna ha. Utrikestjänsten bör utvecklas och vara en plattform för ett EU som agerar mer samstämmigt och proaktivt. Det skulle kunna vara ett viktigt bidrag till att skapa en mer utvecklad europeisk samarbetskultur i utrikespolitiska frågor och möjliggöra för europeisk kraftsamling. I många fall borde EU kunna stå för konsulärt stöd och beskickningar i mindre prioriterade länder. Fler svenskar än hittills bör ges möjlighet att arbeta i, bidra till och utforma utrikestjänsten. Inom en övergripande restriktiv linje vad gäller EU:s fleråriga budgetram bör utrikestjänsten vara en prioriterat del. Särskilt utrikestjänstens arbete med strategisk kommunikation behöver stärkas med tanke på främst Ryssland och Kina.

En ambitiös frihandelsagenda

Sverige och Europa bör leda utvecklingen för en frihandelsvänlig värld med öppnare marknader. För Sverige, som är ett litet och handelsberoende land, är den regelstyrda handeln avgörande för jobb och tillväxt. I frånvaron av gemensamma internationella regler blir den starkes makt lag.

Det vilar på EU att axla ansvaret för att upprätthålla en fri och rättvis handel, särskilt i ett läge då frihandeln världen över utmanas av starka protektionistiska krafter. EU bör lägga mycket energi och kraft på att driva en ambitiös frihandelsagenda med moderna

avtal. Sverige måste i sin tur stå upp mot europeisk protektionism. Handelspolitiken kan även användas som ett instrument för att uppnå andra prioriteringar, exempelvis minskad irreguljär migration.

EU ska fortsätta att vara ett föredöme globalt genom att ingå ambitiösa frihandelsavtal med länder från världens alla delar. Fler och nya handelsavtal bör slutas, bland annat med Australien och Nya Zeeland, USA, Mexiko, Chile, Aseanländer som Indonesien och Malaysia samt tullunionen Mercosur, som består av flera länder i Sydamerika.

Stå upp för multilateralismen

Få aktörer är bättre lämpade än EU för uppgiften att försvara den regelbaserade och multilaterala världsordningen. Inte minst kan EU vara en viktig förebild vad gäller samarbete mellan stater. Med sin gedigna regionala integrering – som är unik i sitt slag – kan den europeiska modellen inspirera andra till fördjupat samarbete, något som på sikt skulle bidra till ökad stabilitet i omvärlden. Till skillnad från de enskilda medlemsstaterna har EU även möjlighet att inleda dialog och samarbete med internationella och regionala organisationer, till exempel Afrikanska unionen.

EU är part i de flesta multilaterala processer som syftar till att hantera och lösa globala utmaningar och problem. I vissa fall har EU:s medlemsländer också beslutat att EU ska föra deras gemensamma talan. Den ordningen bör expanderas och utvecklas, då det kan stärka Europas förmåga att främja våra intressen och forma globala normer. Vidare bör EU vara en stark röst i till exempel FN och Världshandelsorganisationen (WTO) för att genomföra nödvändiga reformer av dessa organisationer. Detta är nödvändigt, eftersom multilateralismen inte bara utmanas av enskilda medlemsstater, utan även av vissa internationella organisationers oförmåga att utvecklas för att kunna möta nya slags utmaningar och problem.

Ny kraft i FN-samarbetet

Genom sin breda medlemskrets har FN unika förutsättningar att samla världens länder kring såväl problemformuleringar som lösningar på många av vår tids globala utmaningar. FN:s säkerhetsråd bär i sin tur det högsta ansvaret för att upprätthålla internationell fred och säkerhet. Det ligger i Sveriges intresse att det normativa regelverk som den internationella ordningen vilat på under efterkrigstiden försvaras och, om möjligt, förstärks.

Sedan grundandet har FN stått för många viktiga och ibland avgörande insatser för fred och säkerhet. Samtidigt har organisationen i andra fall varit rent dysfunktionell och på befogade grunder mottagit stark kritik. Det enda sättet att återupprätta förtroendet för ett alltmer ifrågasatt FN är att organisationen på allvar börja leverera på sitt mandat. Utan ett bättre konfliktförebyggande arbete kommer inte FN att kunna sköta sitt grundläggande uppdrag. Dessutom är det mycket svårt att kräva exempelvis ökad transparens och minskad korruption från FN:s medlemsländer om inte FN som organisation inte lever upp till dessa krav.

Ett reformerat FN

Som det blodiga inbördeskriget i Syrien särskilt har visat, är FN:s säkerhetsråd ett av de organ som är i störst behov av reform. Konsekvenserna av ett dysfunktionellt säkerhetsråd är omfattande. Ryssland och Kina har vid flertalet tillfällen använt sitt veto för att blockera fredsarbetet i Syrien. Det är uppenbart att vetorätten i FN:s säkerhetsråd måste ses över. Dessutom borde säkerhetsrådets sammansättning bättre spegla världen av i dag, inte minst för att stärka säkerhetsrådets legitimitet. Samtidigt måste vi vara ödmjuka. Att reformera säkerhetsrådet är mycket svårt.

Parallellt med reformerna i säkerhetsrådet bör Sverige fokusera på nödvändiga reformer av FN-systemet i stort – att få bukt med överflödigt byråkrati, korrupktion och ineffektivitet. Vid sitt tillträde år 2017 uppmärksammade den nuvarande generalsekreteraren António Guterres FN:s stora behov av reformer och han lanserade en reformagenda som fokuserar på fred och säkerhet, utveckling samt ledning. Det är ett mycket angeläget arbete.

Ytterligare ett exempel på organ med reformbehov är FN:s råd för mänskliga rättigheter. Det är självklart ohållbart att det råd som har till uppgift att säkerställa efterlevnaden av mänskliga rättigheter delvis består av länder som själva systematiskt bryter mot dessa rättigheter. Det behövs ett demokratikrav för medlemskap i FN:s råd för mänskliga rättigheter. FN:s demokratiska medlemsstater bör även tydligare och mer effektivt kunna agera gemensamt i olika typer av frågor som rör just mänskliga rättigheter och demokrati.

Sverige är en av FN:s största bidragsgivare. Med generösa bidrag måste vi också se till att systemet levererar verkliga resultat och därför behövs ett ökat ansvarsutkrävande, ytterst i form av uteblivna bidrag från svensk sida. För att förhindra att FN-organen blir tungrodda och ineffektiva behöver dagens svenska kärnstöd till olika fackorgan inom FN krävställas till en tydligare reformagenda med fokus på kostnadseffektivitet och resultat. Moderaterna ska verka för att FN levererar verkliga resultat. För det krävs ökad transparens, ansvarsutkrävande och kostnadseffektivitet.

Sveriges internationella insatser är ett viktigt bidrag för att stärka arbetet för fred och säkerhet i världen. Men vi står inför ett antal utmaningar. Det handlar om var, i vilken kontext och med vem som Sverige ska göra internationella insatser, men även om hur vi blir bättre på samverkan mellan civila och militära delar för att skapa långsiktighet och hållbarhet. FN:s insatser har i sin tur ett stort behov av tydliga mandat och en mer begränsad omfattning med verklig möjlighet att nå uppsatta mål. Behovet av en tydlig politisk strategi och samordning inom FN och mellan medlemsstaterna är stort, likaså behovet av strategier för hur FN ska dra sig tillbaka och avsluta respektive insats.

FN:s militära samarbeten har brister både vad gäller organisation och kvalitet. Försvarsmakten har klargjort prioriteringsordningen för svenskt deltagande i internationella insatser bör vara insatser som leds av i första hand Nato, därefter EU och i sista hand FN. Ett mandat från FN:s säkerhetsråd ska alltid eftersträvas vid sådana insatser och de måste ta sin utgångspunkt i FN-stadgans principer.

Kränkningar av kvinnors rättigheter är ett av de största hindren för jämställdhet samt demokratisk och ekonomisk utveckling i världen. FN-resolutionerna 1325 och 1820 om kvinnors och barns situation i väpnade konflikter är viktiga verktyg i kampen mot flera av dessa problem. Sverige har ett särskilt intresse av att resolutionerna genomförs nationellt och internationellt i all freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet samt inom humanitära insatser.

FN:s personal kommer från hundratals olika länder och förenas av målet att främja fred och säkerhet. FN måste leda genom att föregå med gott exempel, och FN-personal har ett särskilt ansvar att uppträda korrekt. Tyvärr har det visat sig att FN-personal i fält begått sexuella övergrepp mot civilbefolkningar samt att övergrepp inom FN-organisationen förekommit. Det är oacceptabelt. Sverige har reagerat med stark kritik och bland annat stoppat utbetalningar till FN-organ. Det är också viktigt att Sverige arbetar förebyggande mot sexuella övergrepp.

Sverige bör i FN-arbetet fokusera på ett mindre antal prioriterade sakområden där vi kan och har förmåga att vara globalt ledande. Satsningarna bör vara långsiktiga och påverka inriktningen av både bistånd, datainsamling, forskning och stöd till institutioner. I de allra flesta FN-frågor har vi stor samsyn med våra nordiska grannar – Norge, Finland och Danmark – och vi skulle alla vinna på ökad specialisering för att uppnå och upprätthålla expertis och operativ förmåga vare sig det gäller exempelvis hälsofrågor, medling, antibiotikaresistens, utbildning eller rustningskontroll.

Internationella klimatsamarbeten med FN som grund

De globala miljöutmaningarna och klimatförändringarna utgör ett av de allvarligaste hoten mot människors säkerhet och levnadsvillkor runt om i världen. Många miljöproblem – och allra tydligast klimatutsläppen – bryr sig inte om nationsgränser utan har påverkan långt bortom de platser där föroreningen skett. En effektiv miljö- och klimatpolitik måste därför alltid sträva efter internationella lösningar.

Sverige ska behålla sin pådrivande roll i de internationella klimatförhandlingarna. Parisavtalet är viktigt och ska fortsätta att utvecklas. Det finns också andra internationella konventioner som är i behov av uppdatering och utveckling, exempelvis Chicago-konventionen som har inverkan på möjligheten att prissätta flygets utsläpp. Så långt det är möjligt bör vi söka globala och marknadsorienterade system för prissättning av utsläpp. Utgångspunkten är att förorenaren ska betala.

Ett av de mest kostnadseffektiva verktygen inom klimatpolitiken är internationella klimatinvesteringar. Ett exempel på detta är Clean Development Mechanism (CDM) som tillkom i samband med Kyotoprotokollet. Mekanismen möjliggör för industriländer att investera i projekt för att minska utsläppen i andra delar av världen och avräkna de uppnådda utsläppsminskningarna mot de egna målen. I Parisavtalet finns ett avsnitt som handlar om att utveckla flexibla mekanismer för att sänka utsläppen. Systemet är inte färdigförhandlat – men rätt hanterat skulle det kunna bli ett globalt system för handel med utsläppsrätter. Det nya systemet är tänkt att ersätta Kyotoprotokollets CDM-system. Det är en utveckling som Sverige bör bejaka, utan att för den skull minska sina insatser för en grön omställning och kostnadseffektiva utsläppsminskningar på hemmaplan.

Nedrustning och icke-spridning

En av FN:s viktigaste uppgifter är att verka för nedrustning och icke-spridning av massförstörelsevapen. Det är bedrövande att risken för spridning av massförstörelsevapen har ökat de senaste åren. Dagens kärnvapenländer måste gå i främsta ledet och minska sina egna kärnvapenarsenaler för att med trovärdighet kunna driva icke-spridningsfrågorna. Även de taktiska kärnvapnen måste omfattas av nya nedrustningsavtal, och ett provstoppsavtal måste komma på plats. Utvecklingen av missilförsvar

utgör också en viktig komponent i icke-spridningsarbetet, då det bland annat syftar till att ta bort incitamenten för länder att utveckla massförstörelsevapen och missilteknologi.

Det svenska engagemanget för nedrustning och icke-spridning av kärnvapen ska fokusera på områden där Sverige kan skapa verklig och tydlig nytta. Tyvärr uppfyller inte FN:s konvention om kärnvapenförbud (TPNW) detta kriterium. Eftersom kärnvapenmakterna står utanför konventionen, riskerar den i stället att försvaga FN:s fördrag om förhindrande av spridning av kärnvapen (NPT). I förlängningen innebär det att kärnvapenförbudskonventionen faktiskt riskerar att också bidra till utebliven nedrustning. Dessutom kan en svensk ratificering få mycket negativa följder för Sveriges egna försvarssamarbeten med andra länder. Regeringens utredare rekommenderar att Sverige inte undertecknar eller ratificerar kärnvapenförbudskonventionen. Moderaterna delar denna slutsats.

För att på bästa sätt bidra till kärnvapenedrustning bör Sverige i stället kraftfullt driva en linje som syftar till att främja och värna existerande processer, såsom NPT och den bredare NPT-regimen. Det är viktigt att det fullständiga provstoppsavtalet (CTBT) kan träda i kraft och stärkas.

Vidare är det angeläget att det avtal som reglerar konventionella stridskrafter i Europa, CFE-avtalet, vidmakthålls och efterlevs för att säkra ett tryggt och stabilt Europa. Men även den olagliga spridningen av små och lätta vapen måste bekämpas, då sådana vapen skördar hundratusentals dödsoffer varje år.

En svensk Kinastrategi

Kina är i dag världens största ekonomi (i köpkraftsjusterade termer) och är troligen världens största ekonomi, mätt i dollar, före 2030. Landet har också allt större säkerhetspolitiska ambitioner, inte bara i sitt närområde utan även globalt. President Xi Jinpings mål är att landet år 2049 ska vara en dominerande stormakt – ekonomiskt, politiskt och militärt. Det faktum att världens ledande ekonomi förväntas vara en auktoritär stat utmanar våra intressen, värderingar och ytterst den rådande världsordningen.

Dels handlar det om att Kina agerar inom ramen för existerande organisationer som FN för att blockera initiativ som riskerar att skada kinesiska intressen eller allierade. Dels skapar Kina nya, parallella organisationer och strukturer som riskerar att försvaga etablerade institutioner som FN, EU och Världsbanken. Kina använder också sin ekonomiska makt för att skaffa inflytande i andra länder, bland annat genom att köpa företag med vital kompetens och investera i samhällsviktig infrastruktur.

Det så kallade Sidenvägsinitiativet sträcker sig ända från Kina till Europa och är kanske det mest iögonfallande exemplet på kinesiska investeringar utomlands. Kina är även aktivt i flera andra delar av världen, exempelvis Afrika och Arktis. Att Kina investerar i andra länder har givetvis ett flertal positiva effekter vad gäller utveckling och handel, men innebär onekligen också ett antal stora utmaningar. Det gäller såväl att ett auktoritärt land kan få ett mycket stort politiskt inflytande i de länder där det investerar, som att många av dessa investeringar har negativa miljöeffekter.

På vår kontinent har Kina varit särskilt aktivt i Central- och Östeuropa där de år 2012 etablerade ett mer formellt nätverk för samarbete, vilket numera är känt som 17+1-samarbetet. Elva av de europeiska länderna i samarbetet är också EU-länder,

däribland våra baltiska grannländer. Även länder som Grekland, Portugal och Italien samarbetar med Kina och är föremål för stora kinesiska investeringar.

Att en lång rad EU-länder blir allt mer beroende av Kina är problematiskt. Det kan i värsta fall förhindra ett gemensamt EU-agerande gentemot Kina. Så har också redan skett i vissa frågor. Till exempel så stoppade Grekland år 2016 EU från att fördöma kinesisk aggression i Sydkinesiska havet och året därpå stoppades även EU-kritik mot Kinas bristande respekt för mänskliga rättigheter.

Sverige finns också på kartan för kinesiskt intresse. Det handlar om allt från att kinesiska studenter skickas till framstående svenska universitet och att kinesiska företag köper svenska innovativa företag, till investeringar i svensk infrastruktur och kinesiskt industrispionage. Den svenska säkerhetspolisen, Säpo, pekar i sin årsbok för 2018 ut Kina som ett av de främsta hoten mot svensk säkerhet. Säpo nämner bland annat kinesiskt industrispionage och underrättelseverksamhet som stora risker. Att det finns ett studentutbyte med Kina är i grunden bra, men även här har Säpo pekat på att det kan vara en täckmantel för spionage.

En uppmärksam fråga i Sverige är fallet med den svensk-kinesiske förläggaren Gui Minhai som bortfördes av Kina vid ett besök i Thailand. Anledningen var med största sannolikhet att Gui Minhai hade varit öppet kritisk mot den kinesiska regimen. Överlag är demokratin och respekten för mänskliga rättigheter på tillbakagång i Kina och landet har fått omfattande internationell kritik för detta, särskilt i frågan om hur minoriteter behandlas.

Vad gäller jämställdhet så har Kina en lång väg att vandra. Mycket få kvinnor ingår i den kinesiska ledningen och den tidigare ettbarnspolitiken har lett till ett stort kvinnounderskott och i förlängningen av det människohandel. Många kvinnor i Kina utsätts för våld och trakasserier, och feministiska aktivister motarbetas av staten.

En väsentlig aspekt av Kinas växande ekonomi är dess miljöpåverkan. De energisatsningar som Kina genomför inrikes, men även utomlands, är tungt viktade mot fossil energi och särskilt kol. Den kinesiska branschorganisationen för energi har ansökt om att få uppföra två nya kolkraftverk varje månad fram till år 2030. Av de energiinvesteringar som Kina gör utomlands går fyra femtedelar till fossil energi. Denna utveckling är oroande och kommer, om den fortsätter, försvåra möjligheterna att hålla nere den globala uppvärmningen. Att kunna påverka Kina i klimat- och miljöfrågor bör vara en prioriterad fråga i det fortsatta samarbetet.

Kinas ökade ambitioner har självklart även säkerhetspolitiska konsekvenser. Den ökning av världens militärutgifter som skett under de senaste åren drivs till stor del på av Kina. Vidare är Kina en central aktör i konflikten på den koreanska halvön och i dialogen med Nordkorea om dess kärnvapenprogram. I det Sydkinesiska havet agerar Kina aggressivt mot länder som Vietnam, Filippinerna och Indonesien samt har, i strid med internationell rätt, tagit flera ögrupper i besittning.

Taiwan pressas samtidigt av att Kina genomför mer offensiva övningar i närheten av ön i allt större utsträckning. Till följd av att USA:s allierade i Stillahavsområdet känner sig ansatta, har USA ökat sin militära närvaro i regionen. Många bedömare i USA utsluter inte en militär konflikt med Kina inom en inte allt för avlägsen framtid. Kina har även genomfört militära övningar tillsammans med Ryssland de senaste åren, även i Östersjön. I Djibouti har Kina anlagt den första kinesiska militärbasen utanför det egna territoriet.

Ytterligare en viktig faktor i Kinas närområde är Indien. Kina och Indien har delvis haft en konfliktfylld historia under 1900-talet och länderna har fortfarande olösta gräns-

tvister. Indien, vars ekonomi även den har en hög tillväxt, kan bli en viktig balanserande faktor mot det kinesiska inflytandet.

Utmaningen från Kina

Det har tagit lång tid för västvärlden att inse allvaret i den kinesiska utmaningen. Detta har flera förklaringar. Dels handlar det om att en växande kinesisk ekonomi och kinesiska investeringar har varit välkomna i en tid när främst Europa har genomgått en finanskris och en period av låg tillväxt. Dels handlar det om många gånger om okunnighet och naivitet. Först på senare tid har insikten om det kinesiska kommunistpartiets allomfattande makt över hela samhället – inklusive näringslivet – börjat sjunka in. Partiet har under en längre tid ökat sin makt; ett färskt exempel är den kinesiska lag som anger att såväl kinesiska medborgare som företag utomlands är skyldiga att bistå den kinesiska staten med underrättelseinhämtning.

I den svenska kontexten har därför Moderaterna vid flera tillfällen lyft behovet av större samordning kring hur Sverige ska agera gentemot Kina. Frågan har bland annat aktualiserats i samband med kinesiska förvärv av svenska högteknologiska halvledarföretag och kinesiskt intresse för att investera i svensk infrastruktur som till exempel hamnen i Lysekil och en höghastighetsjärnväg mellan Stockholm och Oslo. Sverige behöver konkreta verktyg, såsom lagar, regler och strukturer, för att kunna förhålla sig till problematiska investeringar och de risker som kan finnas med att använda kinesisk teknik i svensk infrastruktur. I många fall bör Sverige välkomna samarbete och investeringar, medan det i andra fall krävs nationell kontroll för att säkra svensk handlingsfrihet och oberoende.

Parallellt med de nationella verktygen behöver Sverige samordna sig med andra länder för att kunna uppnå större tyngd i relationerna med Kina. På EU-nivå finns sedan några år tillbaka ett strategiskt partnerskap mellan EU och Kina, men det är först i år som EU-kommissionen har presenterat ett förslag till en mer sammanhållen Kinastrategi som fokuserar på riskerna i samarbetet i något högre grad. Den Kinastrategin är ett bra första steg mot ett samlat europeiskt förhållningssätt. Det pågår även arbete inom EU för att stärka möjligheten att utbyta information mellan medlemsländerna kring utländska direktinvesteringar för att kunna identifiera risker. De kinesiska direktinvesteringarna inom EU uppgick under 2018 till 17,3 miljarder euro. Detta är en minskning jämfört med de närmast föregående åren.

Under Trumpadministrationen har USA intagit en hårdare attityd mot Kina på flera punkter. Det handlar till stor del om att USA infört och skärpt handelshinder mot Kina, men även om att man velat förbjuda kinesisk teknologi i 5G-näten. USA har till och med gått så långt att nationellt nödläge har utlysts för att hindra amerikanska företag från att samarbeta med utländska telekomföretag, något som främst är riktat mot kinesiska leverantörer.

En svensk Kinastrategi

Sverige behöver en sammanhållen Kinastrategi för att vi på lämpligt sätt kunna svara mot både de utmaningar och möjligheter som Kinas ökade globala inflytande innebär. Moderaterna vill att följande områden ska vara prioriterade i en sådan strategi:

Lika regler och villkor i utbytet med Kina

Sverige behöver en egen Kinastrategi, men det är helt avgörande att den svenska Kinastrategin blir en del av en gemensam europeisk strategi. EU måste agera enat och arbeta solidariskt för att motverka påtryckningar mot enskilda länder. Sverige ska aktivt driva på för att EU ska bli tydligare på de punkter där det kinesiska agerandet är ett problem. Även EU och USA behöver samverka och ha ett gemensamt förhållningssätt gentemot Kina. Vad gäller säkerhetspolitiken är det av särskild vikt att samarbeta med likasinnade länder för att påverka en utveckling som sker långt hemifrån, men som på sikt påverkar även Sveriges säkerhet.

EU måste tillsammans med USA och andra likasinnade länder öka pressen på Kina att öppna sina marknader. Kinesiska företag i våra länder måste granskas med samma måttstock som våra egna i Kina vad gäller konkurrens, subventioner, ägandeförhållanden och korruption. Därför är det bra att mer jämlika villkor mellan EU och Kina är en av de tre huvudprioriteringarna i EU:s Kinastrategi. Frihandeln måste vara dubbelriktad.

Gemensamt förhållningssätt till 5G och nästa generations digitala infrastruktur

Utbyggnaden av framtidens 5G-nät har skapat stora konflikter. Vissa länder som Australien och USA har förbjudit kinesiska telekomföretag som Huawei och ZTE från att delta i anbudsprocessen för att bygga 5G-nätet i sina respektive länder. Detta för att de kinesiska företagen har starka kopplingar till den kinesiska staten och att det skulle innebära stora säkerhetsrisker att låta dem leverera teknik och mjukvara till kritisk infrastruktur.

Europa måste ha en gemensam linje när nästa generations infrastruktur för mobil kommunikation nu byggs ut. De sker en oroande fragmentisering där olika länder och företag ger helt olika besked vad gäller kinesisk teknik i 5G-näten, kinesiskt ägande av infrastruktur eller att kinesiska företag servar näten. Sverige borde undvika ett kallt teknikkrig, men måste bättre än i dag kunna skydda vår data och kommunikation mot politiska och ekonomiska risker.

Verktyg för att hantera säkerhetsrisker

Under år 2018 ökade de kinesiska direktinvesteringarna i Sverige kraftigt. Sannolikt kommer denna utveckling att fortsätta. Därför behövs ett regelverk för att kontrollera och ytterst stoppa utländska direktinvesteringar i vital svensk infrastruktur, som kan skada svensk och europeisk säkerhet. Flera andra länder vidtar liknande åtgärder. Sverige måste snabbt få egen lagstiftning på plats, och det är bra att ett utredningsarbete pågår. Det är nödvändigt att sätta svensk säkerhet främst. Lagstiftning och regelverk ska ta sikte på investeringar som är problematiska ur säkerhetssynpunkt, och inte bli verktyg för protektionism.

Svenska företag har länge varit utsatta och varnat för kinesiskt industrispionage. Data-intrånget Cloud Hopper är det mest kända fallet, men långt ifrån det enda. Det kinesiska industrispionaget går enligt Försvarets forskningsinstitut (FOI) att knyta till den kinesiska staten. Vi måste skydda svenskt näringsliv i allmänhet, och innovativa teknikföretag i synnerhet. Stöld av svenska företagshemligheter hotar både svenska jobb och på sikt svensk ekonomi i stort. Moderaternas förslag om ett nytt cybercentrum med Försvarets radioanstalt (FRA) som huvudman vore ett viktigt steg för att stärka cybersäkerheten hos såväl offentliga som privata aktörer och för bättre samarbete med andra länder i samma situation. Säpo måste också tillföras tillräckliga resurser för att kunna hantera denna problematik.

Stärkt samarbete med Kina för att möta klimatutmaningarna

Kina släpper idag ut mer koldioxid än Europa och USA tillsammans. Utifrån att Kina kommer att ha mycket stor påverkan på miljö och klimat på en global nivå så måste detta vara en prioriterad fråga för Sverige. Det handlar dels om att vara en pådrivande kraft för miljön inom internationella fora, till exempel genom gröna frihandelsavtal som premierar klimatsmarta produkter, och dels om att Sverige bör samarbeta bilateralt med Kina vad gäller till exempel miljöforskning, utveckling av förnybar energi och hållbart skogsbruk. Detta sker idag via Naturvårdsverket och bör kunna utökas. Sverige ska också aktivt verka för svensk export av miljövänlig teknik till Kina som en del av en bredare svensk exportstrategi. Samtidigt investerar Kina dubbelt så mycket i grön teknik som hela EU gör tillsammans, vilket betyder att det kommer finnas ett svenskt intresse för samarbete med Kina.

Stöd demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet i Kina

Sverige ska verka för en positiv utveckling i Kina i fråga om grundläggande värden som demokrati, rättsstat, respekt för mänskliga rättigheter och jämställdhet. Detta ska Sverige driva bilateralt i våra kontakter med Kina. En del i det är att stödja kinesiska aktivister som tillhör det kinesiska civilsamhället. Sverige ska också verka för att dessa frågor lyfts i internationella sammanhang som till exempel EU, WTO och FN och stå upp för en fortsatt regelbaserad världsordning.

Stärk Kinakompetensen i Sverige för att bättre kunna förstå landets motiv och agerande

En Kinastrategi bör även bidra till att universitet och högskolor, myndigheter och Business Sweden ökar kunskapen om Kina och i det kinesiska språket. Även det svenska näringslivet behöver öka sin kompetens. Fler måste helt enkelt kunna något om världens största land, världens snart största ekonomi och världens första ekonomiskt riktigt framgångsrika diktatur. Vi behöver fler svenska Kinaforskare, tjänstemän, analytiker, företagare och kinesisktalande studenter. Det är en central del i att såväl kunna utveckla handel och samarbete med Kina som att kunna förstå vad som motiverar Kina när det kommer till mer problematiska områden och kunna svara på ett relevant sätt.

Tydlig linje mot Ryssland

Ryssland är det viktigaste landet ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv i Sveriges närområde. Sedan Georgienkriget år 2008 har Ryssland startat ett ambitiöst program för att stärka landets militärmakt. Under den nuvarande regimen har Ryssland dessutom visat att landet inte väjer för att använda militära medel för att flytta på gränser som var fallet vid aggressionen mot Ukraina och den illegala annekteringen av Krim år 2014.

Det ryska säkerhetspolitiska inflytande vilar på flera ben. Det handlar dels om traditionell militär makt inklusive kärnvapen, och dels om en lång rad så kallade hybridhot som cyberattacker, desinformation, underrättelseverksamhet och tillgången till energi som vapen.

Vi har också sett en lång rad exempel på att Ryssland är berett att använda hela skalan av hot mot länder i sitt närområde, inklusive Sverige. Ryssland har övat kärnvapen-anfall mot Sverige och använt kärnvapenhot mot både Norge och Danmark. Rysk valpåverkan har kunnat påvisas vid flera av de senaste parlaments- och presidentvalen i både Europa och USA. Gasledningarna Nord Stream 2 används av Ryssland för att binda upp Europa i ett beroende av rysk gas, vilket vid en kris kan växlas in till tungt politiskt inflytande.

Rysk penningtvätt sker i så stora omfattning att den får säkerhetspolitiska konsekvenser. Svarta pengar används till att finansiera extrema politiska partier och rörelser i andra länder, såväl som brott, korruption och subversiv verksamhet som fastighetsköp och försvarspolitiska installationer i länder som är utsatta för rysk krigsplanering.

Rysslands agerande i internationella fora har också visat sig vara problematiskt. Genom sin vetorätt i FN har Ryssland lyckats blockera resolutioner som riktat sig mot till exempel regimerna i Syrien, Iran och Venezuela. Detta ofta tillsammans med Kina, ett land som Ryssland också har genomfört flera militärövningar tillsammans med.

Utvecklingen inrikes i Ryssland går på många sätt åt fel håll. Demokrati, rättsstat och respekt för mänskliga rättigheter håller allt mer på att urholkas och utrymmet för oppositionella röster kringkärs kontinuerligt genom stängare lagstiftning. Utrymmet för utländska aktörer att stödja oppositionen i Ryssland försvåras genom att organisationer i Ryssland som tar emot hjälp utifrån riskerar att stämpas som "utländska agenter". Detta är ett öde som även drabbat civilsamhällesorganisationer som inte ens bedriver partipolitisk verksamhet.

Den ryska ekonomin står fortsatt inför stora utmaningar. Tillväxten de närmsta åren förväntas ligga kring drygt 1,5 procent enligt Världsbanken. Detta är en förhållandevis låg siffra mot bakgrund av att den ryska ekonomin redan tagit mycket stryk de senaste åren på grund av sjunkande oljepriser, ekonomiska sanktioner och en fallande rubel. Fortfarande har Ryssland inte lyckats diversifiera sin ekonomi som till största delen är beroende av råvaruexport, framför allt olja och gas. Till detta ska läggas landet även har stora demografiska utmaningar med en minskande befolkning och stora sociala problem.

Stora reservfonder och en låg nivå på statsskulden gör dock att Ryssland har förmåga att stå emot externt tryck som sanktionerna mot landet. Ryssland, och den ryska befolkningen, har också en lång historia av att kunna uthärda svåra förhållanden. Än så länge finns heller inga politiska krafter inom landet som på allvar kan utmana Vladimir Putin och regimen i Kreml. På längre sikt kommer dock den höga korruptionen och det faktum att Kreml inte gjort nödvändiga investeringar i till exempel utbildning, sjukvård, innovation och infrastruktur skapa problem.

Miljömässigt har Ryssland en lång rad problem. Det handlar bland annat om omoderna kärnkraftverk, omfattande avskogning och stora föroreningsnivåer i både luft och vatten. Sverige påverkas inte minst av ryska utsläpp i Östersjön. Klimatförändringarna kommer också ha en stor påverkan på Ryssland och särskilt Sibirien där stora delar av de ryska råvarutillgångarna finns. Ett varmare klimat kommer att tina upp permafrosten. När isen smälter frigörs stora mängder växthusgaser och infrastrukturen i området kommer ta stor skada. Rysslands ensidiga beroende av den fossila energisektorn och brist på satsningar på energiomställning och grön teknik kommer, i takt med en minskad efterfrågan av gas och olja, att ställa Ryssland inför betydande utmaningar.

Stärkt nationell förmåga att hantera säkerhetsshot i närområdet

Grundläggande för Sverige när det gäller säkerhetspolitiken är att substantiella resurser nu tillförs försvaret för första gången på mycket lång tid. Moderaternas och Kristdemokraternas budget som riksdagen antog hösten 2018 innebar att Försvarmakten får de tillskott myndigheten begärt för att inte tappa i förmåga. Under de kommande åren måste dock försvarssatsningarna öka för att kunna matcha de ryska satsningarna.

Moderaterna avser därför fortsätta att höja Sveriges försvarsförmåga. För att kunna göra detta måste också resurser tillföras. Vårt mål är att Sveriges försvarsutgifter 2028 ska uppgå till två procent av BNP. I Moderaternas försvarsrapport har vi föreslagit huvudprioriteringar för hur försvaret bör utvecklas de kommande åren. Våra förslag är väl i linje med vad såväl Försvarsberedningen som Försvarmakten föreslagit.

Sverige besitter i dag en unik Rysslandskompetens. Den kompetensen är viktig både för Sverige, och är helt nödvändig för vår internationella trovärdighet och för vårt internationella samarbete. Ytterst bidrar den också till Sveriges säkerhet genom att den ger oss bra kunskaper om den viktigaste faktorn i säkerhetspolitiken i Sveriges närområde. Den kunskapen måste värnas och utvecklas.

Vi bör därför se över möjligheten att skapa ett särskilt kunskapscenter för bred Rysslandskompetens i Sverige, möjligen inom ramen för FOI på grund av sekretessaspekten. Detta skall komplettera den snävare expertis som finns inom säkerhetstjänsterna och utgöra ett bättre kunskapsunderlag.

Internationellt samarbete mot rysk aggression

Ryskt agerande i främst Ukraina har påkallat ett svar från Nato i form av utplacering av trupp och materiel samt skapande av nya högkvarter hos Natoländerna i östra Europa. Bland annat så har Nato placerat ut fyra multinationella bataljoner i de tre baltiska staterna samt Polen. Ryssland, tillsammans med Kina, pekas ut i USA:s nya nationella säkerhetsstrategi som en militär och politisk huvudkonkurrent.

Natos agerande har varit resolut och försvarsalliansen har visat att man är beredd att leva upp till sina åtaganden gentemot sina medlemmar. Kriget i Ukraina har också inneburit att Nato tydligt återigen lägger tonvikten på sitt kollektiva försvar efter en period av mer fokus på internationella insatser som den i Afghanistan. Trots farhågor gällande den nya administrationen har USA ett fortsatt starkt engagemang för säkerhet och stabilitet i Europa.

Sverige har i dag ett omfattande samarbete med Nato, vilket är bra, men det faktum att vi inte är fullvärdiga medlemmar gör att vi inte omfattas av Natos solidariska försvars-

garantier. Moderaterna vill att Sverige ska ansöka om medlemskap i Nato. Tillsammans med ett starkare nationellt försvar är det vår främsta prioritering för att öka Sveriges säkerhet.

EU:s ekonomiska sanktioner mot Ryssland har införts som ett svar på rysk aggression och annekteringen av Krim. Att EU har kunnat enas om omfattande sanktioner mot Ryssland och hålla fast vid dem över tid har varit ett styrkebesked för EU. Sanktionerna riktar mot personer och företag som bär ett ansvar för den uppkomna situationen i Ukraina och inkluderar bland annat att frysa ryska tillgångar, importförbud mot vissa varor och reseförbud till EU för vissa individer. Även USA och andra länder har infört liknande åtgärder. Sverige bör verka för att EU:s sanktionsregim mot Ryssland bibehålls och utökas om inte Ryssland agerande i Ukraina förändras till det bättre. Sanktionerna utgör ett viktigt markering från EU:s sida mot ryska brott mot internationell rätt och sätter ekonomiskt tryck på Ryssland.

EU är också en central aktör när det gäller gasledningsprojektet Nord Stream 2 mellan Ryssland och Tyskland. Projektet har varit mycket kontroversiellt av flera anledningar. Den viktigaste och mest oroväckande är att Nord Stream 2, om det genomförs, kommer att öka beroendet av rysk gas i Europa. Detta går på tvärs mot EU:s energionion där en av principerna är att EU måste diversifiera sin energiförsörjning och inte tvärtom. Sverige ska vara drivande för att stoppa gasprojektet Nord Stream 2. Detta är ett viktigt arbete som Sverige ska driva både inom EU-kretsen, men även bilateralt med enskilda EU-länder. Tillgången till energi kommer vara en viktig fråga i framtiden i ljuset av omställning från fossilt till förnybart och kärnkraft. Då ska Europa inte göra sig beroende av rysk gas.

Samarbete kring miljöfrågor med Ryssland

Sverige bedriver miljösamarbete med Ryssland via Naturvårdsverket inom områdena vatten och havsmiljö, naturvård, miljöskydd och miljöutbildning. Även Sida har finansierat miljöarbete i Ryssland. Ett svenskt miljöprojekt som rönt särskild uppmärksamhet de senaste åren är det vattenreningsverk som invigdes i Kaliningrad 2017 efter många förseningar. Ryssland deltar även i det multilaterala miljösamarbetet Helcom kring Östersjön.

Samarbetet med ryska icke-statliga miljöorganisationer står inför snarlika utmaningar som när det gäller arbetet med demokratiorganisationer. På grund av rysk lagstiftning som inskränker möjligheterna för civilsamhällesorganisationer att ta emot stöd från utlandet är det svårt att etablera samarbete.

På miljöområdet ska Sverige fortsatt samarbeta med Ryssland och verka för en bättre miljö i Östersjöområdet. Detta ligger i allas intresse i regionen. Miljöutmaningarna är gränslösa och måste också mötas gemensamt. Samarbetsorgan som Helcom, men även Arktiska rådet, och Barentsrådet utgör viktiga kontaktytor gentemot Ryssland. En viktig faktor när det gäller miljöarbetet tillsammans med Ryssland är att landet minskar sitt beroende av fossila bränslen och i stället diversifierar sin ekonomi.

Stärk arbetet för demokrati, rättsstat och respekt för mänskliga rättigheter

Utöver miljöbiståndet så är svenskt bistånd till Ryssland i nuläget begränsat till demokratibistånd för att öka respekten för mänskliga rättigheter samt stärka demokratisk utveckling och medborgarinflytande. Det handlar konkret bland annat om att utbilda politiker och journalister och stödja civilsamhällesorganisationer. Stödet går via Sida och de politiska demokratistiftelserna i Sverige som Moderaternas Jarl Hjalmarsonstiftelse.

Fortsatt demokratibistånd till Ryssland för att kunna stärka oppositionen och bidra till att mer oberoende information når den ryska allmänheten bör vara en prioriterad fråga i det svenska biståndsarbetet. Det är också en viktig del i ett ökat fokus på Sveriges närområde och vad vi kan göra för att på sikt bidra till en mer demokratisk utveckling i det land som mest påverkar Sveriges säkerhet.

Fred och frihet i Mellanöstern

Mellanöstern är en region som brottas med ett antal stora problem: svåra konflikter mellan och inom ett flertal stater, avsaknad av demokrati och fungerande institutioner, otillräcklig ekonomisk tillväxt, religiös extremism, miljö- och klimatutmaningar med bland annat extrem värme, samt demografiska utmaningar. Det är samtidigt en extremt varierad region, med närmare 450 miljoner invånare fördelade på 18 länder på ett område ungefär lika stort som Australien, i rikare länder som Kuwait, Dubai och Israel samt extremt fattiga länder som Jemen.

Den rad svårlösta krig och konflikter som i nuläget präglar Mellanöstern har skapat kaos, mänskligt lidande, en grogrund för extremism samt en utbredd politisk instabilitet även i de länder där väpnad konflikt inte pågår. Inbördeskrigen i Syrien respektive Jemen har resulterat i hundratusentals dödsoffer och att miljontals människor drivits på flykt. Israel–Palestina-konflikten fortgår. IS/Daish kontrollerade som mest ett område dubbelt så stort som Danmark. En övergripande kamp mellan en koalition av sunnimuslimska stater, framför allt Saudiarabien och Egypten, och shiamuslimska krafter ledda av Iran sätter sin prägel även på inbördeskrigen i Syrien, Jemen och Irak. I flertalet konflikter har också USA, Ryssland, Turkiet och EU engagerat sig på olika sätt, antingen genom militära interventioner, ekonomisk hjälp eller politiska påtryckningar. Med andra ord är Mellanöstern i högsta grad fortsatt en spelplan för stormakternas geopolitiska intressen.

Ett stabilt, demokratiskt och välmående Mellanöstern ligger i Sveriges intresse. Vi ser hur stora migrationsströmmar från konflikter i Mellanöstern har skapat stora utmaningar i flera europeiska länder och i det europeiska samarbetet som helhet. Den grogrund för religiös extremism som konflikthärdarna också utgör, samt återvändande IS-terrorister, bidrar till att terrorhotet i Europa fortsatt är påtagligt. Men vi kan också konstatera att det, i egenskap av människa, är helt omöjligt att stå passiv inför de obeskrivliga brutaliteter som förekommit i Mellanöstern – inte minst folkmordet på yazidier och de systematiska sexuella övergreppen mot och förslavandet av yazidiska kvinnor, samt Assadregimens kemvapenattacker mot sin egen befolkning. Det behövs ett EU-gemensamt agerande för att lagföra de personer som rest från Europa till framför allt Syrien och Irak för att bli IS-terrorister. De ska stå till svars för sina brott. Allra helst ska EU bidra till en rättslig lösning på plats, så att IS-terrorister döms där de är. Sverige ska också, främst inom ramen för EU och FN, men också bilateralt, verka för att politiskt

lösa de konflikter som lamslagit regionen. Vi bör aktivt stötta de fredsprocesser, förhandlingsförsök och medlingar som pågår. Givet att kvinnors ställning i regionen i allmänhet är svag, särskilt i den politiska och ekonomiska eliten, bör Sverige också aktivt understryka vikten av mäns och kvinnors lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom ramen för dessa processer. Naturligtvis ska vi fortsatt vara kritiska till auktoritära styren och fördöma övergrepp mot de mänskliga rättigheterna.

Med demokratin som grund har Israel lyckats bygga ekonomiskt välstånd, trots avsaknad av naturtillgångar, och utvecklat ett av världens främsta länder vad gäller forskning och innovation, trots sin ringa storlek och befolkningsmängd. I övriga Mellanöstern lyser demokratis centrala institutioner – politiska partier, fri media, oberoende domstolar, yttrande- och föreningsfrihet – med sin frånvaro. I stället har undermåliga utbildningssystem och ineffektiva statsförvaltningar, samt dålig ekonomisk politik med nationalistiska eller socialistiska förtecken, satt sina spår. Värst drabbas den breda befolkningen. Med en demografisk explosion av unga på väg ut på arbetsmarknaden krävs stora ekonomiska reformer, annars riskerar en redan hög ungdomsarbetslöshet och generell arbetslöshet fortsätta att stiga och bidra till ökande politisk turbulens.

Sveriges engagemang i Israel–Palestina-konflikten sträcker sig över flera decennier. Detta engagemang har, under långa perioder, saknat balans. Ett tydligt exempel är omläggningen av den svenska utrikespolitiken vad gäller Israel–Palestina under Olof Palme. När hans efterträdare Göran Persson besökte Israel år 1999 var detta det första officiella svenska statministerbesöket sedan Tage Erlanders besök år 1962. Tyvärr har vi de senaste åren sett hur den svenska utrikespolitiken återigen brustit i sin hantering av Israel–Palestina-konflikten.

Vi kan inte nog understryka hur olyckligt det svenska erkännandet av Palestina år 2014 var och hur illa det hanterades. Erkännandet skedde hastigt och utan bred förankring i Sveriges riksdag. Dessutom skedde de i strid med EU:s gemensamma hållning. Ett erkännande hade möjligtvis kunnat rättfärdigas om det använts som morot i fredsförhandlingarna och en verklig motprestation hade avkrävts från palestinierna – det skedde dock inte. I stället blev det huvudsakliga resultatet att Sveriges relationer med Israel hamnade i frysboxen, och de svenska förhoppningarna om att aktivt bidra i fredsförhandlingarna grusades därmed helt och hållet. En viktig uppgift framåt för Sverige är att reparera relationerna med Israel. Givet Israels status som en av två demokratier i regionen borde sådana relationer vara en självklarhet.

Sverige ska sträva efter att spela en konstruktiv roll i att försöka lösa Israel–Palestina-konflikten. Det förutsätter en mer nyanserad position mellan parterna och ödmjukhet inför konfliktens enorma komplexitet. Sverige måste i detta kunna uttrycka kritik mot båda sidor, såväl Israel som Palestina. Det kräver tuffare budskap till palestinska sidan och en ny inställning till Israel. Vi ska vara kritiska till palestinska terrorattacker och korrruption inom palestinska myndigheten, men likaså till illegala israeliska bosättningar och övergrepp. Moderaterna står fast vid att fredsprocessens mål bör vara en tvåstatslösning där båda parter kan leva med säkra och erkända gränser, med utgångspunkt i 1967 års gränser och FN:s resolution 242. Vidare har FN gett Jerusalem en särskild status, och EU har en linje som tydligt ser Jerusalem som framtida huvudstad för två stater. Sverige bör inte avvika från denna linje. Frågan om Jerusalems status måste lösas genom förhandlingar mellan parterna – inte genom ensidigt agerande.

Ny, effektiv biståndspolitik

Sverige har länge haft ett utbetalningsmål för biståndet på en procent av BNI, det så kallade enprocentmålet. Därmed är Sverige det land i världen som ger högst bistånd mätt i andel av BNI – dubbelt så stor andel som Finland, Frankrike och Schweiz. Om Sverige skulle minska biståndets omfattning till 0,7 procent av BNI, alltså den nivå som FN rekommenderar, skulle vi trots minskningen vara den fjärde största givaren i OECD.

I årtal har biståndets storlek framhållits som den viktigaste indikatorn på Sveriges position som humanitär stormakt. Utbetalningsmålet för biståndet har väckt aktning i omvärlden, vilket ofta tagits som intäkt för att svenskt bistånd är framgångsrikt. Detta trots att många rapporter pekar på begränsade resultat.

Dagens modell med ett utbetalningsmål som följer tillväxten i Sverige skapar ryckighet, försvårar långsiktig planering och bidrar till dålig kvalitet i biståndsinsatserna. Med ökning av biståndsbudgeten på upp till 30 procent i absoluta tal under enskilda år, och med minskningar på 10 procent andra år, blir det mycket svårt att bedriva ett långsiktigt och strategiskt arbete. Konsekvenserna för såväl samarbetsparter som mottagare blir stora. Kravet på att nå utbetalningsmålet ett enskilt år innebär också att det i slutet av varje år finns risk att utbetalningstrycket blir akut och pengar spenderas på saker som inte gör nytta. Det är inte ett ansvarsfullt sätt att hantera skattebetalarnas pengar och leder inte till resultat.

Biståndet är i dag ett större utgiftsområde för staten än Polismyndigheten, assistansersättningen eller universitet och högskolor. Samtidigt brister styrningen av den snabbt ökande budgetramen. Expertgruppen för biståndsanalys (EBA) har konstaterat att: ”Biståndspolitiken bör fokusera på vad man gör och åstadkommer. Förväntade resultat bör motivera anslagets storlek. Det finns gott om exempel på att biståndsanslagen ibland blivit större än vår förmåga att utforma och genomföra effektiva insatser.”

Moderaterna ifrågasätter rimligheten i dagens biståndspolitik och vill prioritera annorlunda. I ljuset av de problem Sverige står inför är det inte försvarbart att lägga stora resurser på verksamheter där vi inte kan åstadkomma mätbara resultat. Kostnaderna för biståndet måste utvärderas mot förväntade resultat, och vägas mot andra akuta behov på hemmaplan.

Behovet av ett breddat perspektiv och nollvision för biståndet

Begreppet utvecklingspolitik behöver breddas. Utvecklingsbistånd är ett viktigt verktyg, men behöver inte vara det enda eller det bästa verktyget för att möta olika utmaningar runt om i världen. Forskning visar till exempel att den ekonomiska tillväxten till ytterst liten del är biståndets förtjänst. I stället beror det på allt bredare ekonomier där jordbrukets roll krymper och andra samhällssektorer växer. Jobb skapas till 90 procent inom den privata sektorn. Åtgärder för att främja ekonomisk tillväxt, internationell handel och förbättrat företagsklimat – alltså åtgärder som inte klassas som biståndsverksamhet – är vad som bäst skapar förutsättningar för att nå biståndspolitikens mål: att utrota fattigdom och förtryck.

År 2015 godkände FN:s medlemsländer Agenda 2030 med 17 globala mål och 169 delmål för hållbar utveckling. Agendan innebär att alla medlemsländer förbundit sig att arbeta för att uppnå en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar värld till år 2030. Moderaterna vill därför att all biståndsverksamhet ska präglas av hjälp till självhjälp samt av en nollvision – att utvecklingsbiståndet inte ska behövas. Vi strävar efter att

genomföra Agenda 2030 och verkar för att de över 190 länderna som förbundet sig att uppnå dessa mål också kopplar ambitionerna till en vision om hur bistånd kan utvecklas efter att målen uppnåtts. Exempelvis skulle man kunna fokusera stöd till humanitära krisinsatser, kärnstöd till internationella organisationer och stärkande av mänskliga rättigheter och demokratiska institutioner.

En ny budgeteringsprincip för ett effektivare bistånd

Enprocentsmålet bör övergå till en fyraårig biståndsram. Den fyraåriga biståndsramen föreslås till riksdagen i en biståndsproposition, på samma sätt som infrastruktur- eller forskningspropositionen. Regering och riksdag omprövar inriktningen vart fjärde år. Biståndsramen ska fortsatt inkludera kostnader för bland annat mottagande av asylsökande, EU-bistånd och UD:s förvaltningskostnader.

På detta sätt bestäms biståndets storlek genom en modell som bevisligen har främjat kvalitet och gett en tydlig riktning för alla aktörer inom områden såsom forskning och infrastruktur. Rådande praxis med en ett utbetalningsmål kopplat till andel av BNI frångås, och biståndsramen beslutas i stället utifrån behov och prioriteringar för respektive mandatperiod. Därmed läggs fokus på resultat framför kvantitet.

Ett mer fokuserat bistånd

Biståndet bör koncentreras till färre antal FN-organisationer och mottagarländer för att öka Sveriges möjligheter till specialisering, effektivisering och påverkan. Forskning pekar på att det bilaterala biståndet kan koncentreras ytterligare för att öka biståndets effektivitet. Det multilaterala biståndet via olika FN-organ bör ses över och förmodligen koncentreras och reduceras, givet de risker som tidigare identifierats vad gäller bristande kvalitet. Krav på tydliga reformer för FN-organ med dokumenterade problem bör införas.

Slutligen bör biståndet även prioriteras till ett fåtal sektorer. De sektorer som svenskt bistånd bör prioritera på bör identifieras utifrån tre kriterier: vad som är effektivt, vad som ligger i Sveriges intresse och vad som Sverige är historiskt bra på. Utifrån dessa tre kriterier bör fem områden särskilt prioriteras för att åstadkomma en effektiv biståndspolitik: humanitärt bistånd, global hälsa, klimat, infrastruktur för jämställdhet samt institutionsbyggande.

Ökad satsning på humanitärt bistånd

Prioritera och öka resurserna till humanitära insatser, för att rädda liv, lindra nöd och upprätthålla mänsklig värdighet – inte minst kopplat till den globala flyktingsituationen. Humanitärt bistånd, eller katastrofbistånd som det också kan kallas, är biståndets kärna med ett tydligt mervärde. I ljuset av att de humanitära behoven ökar och är ständigt underfinansierade, finns anledning att ytterligare stärka Sveriges humanitära bistånd men också att kraftsamla för reformer som ökar effektiviteten.

Hälsa

Satsningar på hälsa är ett effektivt bistånd med jämförelsevis tydliga resultat. Studier visar att hälsobistånd påverkar förväntad livslängd, vilket i sin tur påverkar tillväxten.

Bistånd kopplat till hälsa är också tämligen enkelt att mäta. Det kan till exempel handla om antalet barn som vaccinerats. Att satsa på hälsa stämmer också väl överens med bland annat Hans Roslings tankar om att man måste börja med att tillfredsställa de mest grundläggande behoven, och ytterst att man överlever, innan andra typer av satsningar är meningsfulla.

Klimat

Klimatförändringarna är en av vår tids stora ödesfrågor och en fråga som vi måste lösa globalt. Därför vill Moderaterna se ett ökat fokus på effektiva klimatinvesteringar. Utöver satsningar på klimatbistånd inom det multilaterala biståndet vill vi även prioritera projekt som syftar till att minska klimatutsläppen i det bilaterala biståndet.

Infrastruktur, hälsa och utbildning för jämställdhet

Sverige är en stark röst i världen för kvinnors rättigheter. Detta vill vi fortsätta vara, med ett nytt grepp och med resultat i fokus. För att stärka kvinnors självständighet behöver samhällsfunktionerna fungera. Att förändra värderingar kan vara en svår målsättning för biståndet att uppnå, men satsningar på infrastruktur, hälsa och utbildning som i sin tur kan skapa förutsättningar för ett mer jämställt samhälle är fullt möjligt. Infrastruktur som främjar kvinnors deltagande i samhället och flickors rätt till utbildning ska vara prioriterat.

Institutionsbyggande

Fungerande institutioner är nödvändiga för att upprätthålla rättsstaten och demokratin, men de är också oerhört viktiga för att möjliggöra ekonomiskt tillväxt. För att företag ska våga investera i ett land krävs någorlunda tydliga och förutsägbara lagar samt institutioner som kan upprätthålla dem. Att hjälpa utvecklingsländer att etablera till exempel ett fungerande lantmäteri, i syfte att stärka äganderätten, är därmed en bra insats för att skapa förutsättningar för ekonomiskt tillväxt och ökat gemensamt välbefinnande.

Främja innovation och utveckling

För att kunna testa nya, innovativa lösningar krävs att småskaliga pilotprojekt kan genomföras. Myndigheten Sidas organisation har i dag svårt att genomföra småskaliga projekt, då kraven på utvärdering i princip är lika stora oavsett om ett projekt är i 100 000-kronorsklassen eller flermiljonklassen. Detta leder till att flera goda projekt inte kan finansieras genom Sida. För att skapa förutsättningar att tänka nytt bör en mindre del av Sidas anslag öronmärkas till just småskaliga projekt.

Ulf Kristersson (M)

Tobias Billström (M)

Hans Wallmark (M)

Elisabeth Svantesson (M)

Jessika Roswall (M)

Johan Forssell (M)

Camilla Waltersson Grönvall (M)

Karin Enström (M)

Lars Hjälmered (M)

Lotta Finstorp (M)

Mats Green (M)

Saila Quicklund (M)